

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

Päiväys/Datum
2.10.2025

LiV(at)eduskunta.fi

Dnro/Dnr
TRAFICOM/681277/03.03.01/2025
Viite/Referens
HE 99/2025 vp

Liikenne- ja viestintävirasto Traficomin lausunto: Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026

Viraston toimintamenomomentti

Liikenne- ja viestintäviraston toimintamenomomentti 31.01.02 on valtion talousarviossa nettobudjetoitu. Viraston toimintamenomomentin määräraha vuodelle 2026 on hallituksen talousarvioesityksessä 88,8 miljoonaa euroa, joka vastaa noin 38 % viraston toiminnan rahoituksesta. Momentille kertyvät bruttotulot ovat ensi vuonna arviolta noin 145 miljoonaa euroa ja 62 % viraston toiminnan rahoituksesta. Nämä tulot ovat maksullisen toiminnan tuottoja, mm. ajokorteista, tutkinnoista, luvista, rekisteröinneistä ja pätevyyksistä.

Osana talousarviovalmistelua vuodelle 2026 virasto on esittänyt lisärahoitustarpeita noin 11 miljoonalla eurolla viraston laajentuneisiin pysyviin lakisääteisiin tehtäviin. Tekoäly- ja EU:n datasäädöstehtäviin rahoitustarve on noin 5 miljoonaa euroa. Virasto painottaa, että virastolle osoitettujen uusien tekoäly- ja datasäätelyn lakisääteisten tehtäväkokonaisuuksien kehittäminen ja edistäminen vaarantuvat, mikäli uusiin tehtäviin ei osoiteta lainkaan rahoitusta. Suomalaisten yritysten ja käyttäjien edellytykset hyödyntää säätelyn mahdollisuuksia voivat jäädä toteutumatta, mikä vaikuttaa myös Suomen kilpailukykyyn.

Kyberturvallisuuden osalta tarve on noin 6 miljoonaa euroa kyberturvallisuusstrategian toimeenpanosuunnitelman mukaisiin kori 1 -kohteisiin. Näihin kyberturvallisuusstrategian toimeenpanosuunnitelman mukaisiin kori 1 -projekteihin kuuluvat vain aivan välttämättömmimmät kehitettävät kokonaisuudet, joilla saadaan varmistettua kyberturvallisuuden tason säilyttäminen. Laaja jatkokehittäminen ei tälläkään lisäresurssilla olisi mahdollista, vaan kyse olisi lähinnä toiminnan turvaamisesta.

Liikenne- ja viestintäviraston toimintamenomäärärahaan kohdistuu vuonna 2026 noin 15 miljoonan euron vähennys aiempaan tasoon verrattuna hallitusohjelman ja lisätoimien mukaisista tuottavuustoimenpiteistä. Tämä vähennys on 15 % viraston budjettirahoitteisten toimintamenojen kokonaisuudesta.

Viraston tulo- ja avustusmomentit

Valtionhallinnon tuottavuusleikkaukset kohdistuvat viraston koko toimintamenoon, josta merkittävän osan muodostavat veronluonteisia maksuja vastaavat toimintamenomäärärahat näistä tehtävistä aiheutuvien kustannusten kattamiseen. Viraston valtiolle keräämiä veronluonteisia valvontamaksuja ovat mm. lentoliikenteen ja katsastustoiminnan valvontamaksu ja tietoyhteiskuntamaksu. Viraston näkemyksen mukaan tämä tulisi huomioida tuottavuusmäärärahaleikkauksia vähentävänä tekijänä.

Liikenne- ja viestintävirasto hoitaa myös useita valtionavustus- ja tukitehtäviä. Näitä ovat muun muassa avustukset liikenne- ja viestintäverkkoihin, meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantaminen, kävelyn ja pyöräilyn edistämisen sekä kuntien joukko-liikennehankkeiden avustukset, avustukset liikenteen ja viestinnän palveluihin sekä julkisen henkilöliikenteen palvelujen ostot ja kehittäminen.

Osana aluehallinnon uudistusta virastolle siirtyy vuoden 2026 alussa uusia joukkoliikenteen tehtäviä, joita vastaava rahoitus siirto, noin 2,4 miljoonaa euroa, on esitetty talousarvioehdotuksessa siirtymänä TEM:n toimintamenomomentilta.

Liikenne- ja viestintävirasto hoitaa myös valtion televisio- ja radorahaston hallinnointia ja kirjanpitoa sekä toteuttaa määrärahasiirrot talousarviosta rahastoon ja tilittää varat Yleisradio Oy:lle. Määrärahasiirtoihin tarkoitettu määräraha on noin 594 miljoonaa euroa.

Tuottavuusohjelman ja toimintamenoleikkausten vaikutukset toimintaan

Liikenne- ja viestintävirasto on uudistanut strategiaansa ja käynnistänyt toimenpiteet toimintansa sopeuttamiseksi tuottavuusohjelman ja toimintamenoleikkausten mukaiseen alenevaan rahoitustasoon. Viraston tulee kyetä varmistamaan toimintaedellytyksensä tulevaisuudessakin.

Tuottavuusohjelman edellyttämien toimenpiteiden suunnitelma sisältää toimenpiteitä mm. digitalisaation edistämiseen, tietojärjestelmäkehitykseen, tekoälyn hyödyntämiseen ja automaatioon liittyen. Digitalisaation edistäminen sisältää toimenpiteitä mm. paperisten lomakkeiden ja paperisen postin määrän merkittävään vähentämiseen. Automaation avulla pyritään puolestaan tehostamaan prosesseja ja toimintaa. Myös hankintojen ja toimittajahallinnan kehittämisen avulla tavoitellaan pysyviä säästöjä. Lisäksi tulee arvioida kriittisesti viraston tarjoamien palveluiden laajuutta ja toteutusta mm. tehtäviä karsimalla.

Toimintamenokehityksen pienentyessä virastolle on merkittävä haaste ottaa haltuun uusia tehtäviä, joita virastolle on jo osoitettu ja joita virastolle ennakoidaan tulevan edelleen lisää sekä kansallisesta että kansainvälisestä sääntelystä. Virastossa joudutaan jatkuvasti arvioimaan, miten tehtäviä hoidetaan, mistä tehtävistä voidaan luopua ja mitä tehtäviä voidaan hoitaa aiempaa kevyemmin.

Tuottavuusohjelman mukaisesti virasto seuraa myös jatkuvasti maksullisen toiminnan kustannusvastaavuutta, ja virasto on tehnyt ehdotuksia maksujen korotuksista maksuasetusten uusimisen yhteyteen 1.1.2026 alkaen.

Lopuksi

Lopuksi Liikenne- ja viestintävirasto kiittää saamastaan rahoituksesta, mutta kiinnittää huomiota siihen, että viraston budjettirahoitteinen toimintamenokehitys pienentyy tuottavuussäästöjen takia noin 15 % aiempaan tasoon verrattuna, eikä esitettyihin lisämäärärahaesityksiin ole saatu lainkaan rahoitusta.

Virasto vastaa omalta osaltaan liikenteen ja viestinnän sektorilla yhteiskunnan varautumisen ja toimintakyvyn varmistamisesta. Näin ollen on tärkeä varmistaa kriittisten tehtävien riittävä resurssointi, mm. NIS2-direktiivistä aiheutuviin tehtäviin.

Virasto painottaa, että myös kyberturvallisuuskeskuksen toiminta on budjettirahoitteista. Siten säästöt kohdistuvat myös sen toimintaan, mikä väistämättä heikentää kansallista kyberturvallisuutta. Säästöjä ei voida kohdentaa toisin, heikentämättä merkittävästi viraston muita lakisääteisiä turvallisuustehtäviä esimerkiksi merenkulun, ilmailun, junaliikenteen tai tieliikenteen vastuualueilla.

Virasto toteaa ottaneensa haltuun useita uusia tehtäväkokonaisuuksia nykyisen henkilöstön ja resurssoinnin puitteissa. Tehtäviä on otettu haltuun kymmenien htv-resurssitarpeiden edestä ja viety tehtävät osaksi viraston olemassa olevaa tekemistä.

Virasto toteaa vielä lopuksi, että tuottavuussäästöjen aiheuttamat leikkaukset ja samanlainen uusien tehtäväkokonaisuuksien lisääntyminen aiheuttavat viraston toimintaan erittäin merkittäviä haasteita.

Sirpa Korhonen
Talousjohtaja
Liikenne- ja viestintävirasto Traficom